

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

Дипломна робота магістра

на тему:

**«ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ»**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи РО1-М18
спеціальності 013 Початкова освіта
Легінь Христина Василівна
Керівник: Моцик Р.В., кандидат
педагогічних наук, доцент

Рецензент: Бахмат Наталія Валеріївна,
доктор педагогічних наук, професор

Кам'янець-Подільський – 2019 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФЕНОМЕНА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	8
1.1. Дистанційне навчання як предмет психолого-педагогічних досліджень...	8
1.2. Вимоги до вчителя початкової школи в умовах дистанційного навчання	23
Висновки до I розділу	36
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	37
2.1. Технологія використання ІКТ майбутніми вчителями початкової школи до здійснення дистанційного навчання	37
2.2. Методика проведення, хід і результати педагогічного експерименту	52
Висновки до II розділу	62
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
ДОДАТКИ	75
Додаток А.....	75
Додаток Б	76
Додаток В	77
Додаток Г	78

ВСТУП

Актуальність дослідження. Зростання вимог до рівня підготовки сучасних фахівців, процеси євроінтеграції і глобалізації, європейський вектор розвитку системи вищої освіти України зумовлюють необхідність її адаптації до нових соціально-економічних умов з метою забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних фахівців. Однією з провідних передумов реалізації потенціалу дистанційного навчання є готовність майбутніх вчителів початкової школи до впровадження відповідних технологій. Водночас, як показали аналіз наукової літератури, документації та результати констатувального експерименту, у вищих навчальних закладах України майбутніх вчителів початкової школи не залучають до здійснення дистанційного навчання загалом й зокрема до проектування систем такого навчання з метою їх використання у професійній діяльності.

Це контрастує з вимогами, які висуває до сучасного вчителя початкової школи система освітніх стандартів України.

Проведений аналіз теорії і практики використання ІКТ майбутніми вчителями початкової школи до здійснення дистанційного навчання дав змогу виявити низку суперечностей між:

- суспільним запитом на впровадження технологій дистанційного навчання і недостатньою спрямованістю процесу підготовки майбутніх вчителів початкової школи на формування в них готовності до цієї діяльності;

- вимогами освітніх стандартів України щодо здатності майбутніх вчителів початкової школи до оновлення системи їх викладання і традиційною спрямованістю методик, якими вони оволодівають, зокрема відсутністю у них навчальної діяльності з проектування технологій дистанційного навчання;

– необхідністю поєднання різних форм навчання та реалізації адекватних їм технологій і невідповідністю практичної підготовки майбутніх вчителів початкової школи у частині впровадження ними технологій дистанційного навчання.

Проблеми, пов'язані з дистанційним навчанням, є предметом досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців.

Зокрема, проблеми теорії та практики дистанційного навчання досліджували такі зарубіжні науковці: О. Андреев, Ч. Ведемеєр, Т. Вороніна, В. Кашицин, Г. Керслі, Д. Дж. Кіган, А. Кривошеєв, М. Мур, В. Овсянніков, О. Петерс, Є. Полат, К. Холмберг, Р. Флінк, А. Хуторський та ін.

Ця проблематика висвітлена в працях українських науковців за такими напрямками: методологія та історія дистанційної освіти (В. Биков, В. Луговий, Б. Шуневич та інші); організація дистанційної професійної освіти (В. Биков, Т. Григорчук, А. Гуржій, Л. Карташова, В. Кухаренко, В. Олійник, Ж. Таланова та інші); підготовка педагогічних кадрів у системі дистанційного навчання (В. Гравіт, В. Олійник, О. Муковіз, Н. Сиротенко та інші).

Питанню використання можливостей дистанційного навчання присвячено низку дисертаційних досліджень: Д. Бодненко, Н. Жевакіної, О. Кіріленко, Т. Койчевої, В. Лукіна, Н. Муліної, В. Стрілець, О. Хмель та ін. Водночас серед проаналізованих досліджень нами не виявлено таких, що безпосередньо стосуються цієї проблеми. Це дає підстави стверджувати, що обрана проблема залишається поза увагою науковців.

Актуальність проблеми, її недостатня дослідженість, а також виокремленні суперечності зумовили вибір теми магістерської роботи: **«Використання інформаційно-комунікаційних технологій для здійснення дистанційного навчання майбутніх учителів початкової школи».**

Мета і завдання дослідження – теоретично обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити технологію використання інформаційно-

комунікаційні технології для здійснення дистанційного навчання майбутніх вчителів початкової школи.

Реалізація поставленої мети потребує вирішення таких *завдань*:

– проаналізувати стан дослідження проблеми організації дистанційного навчання майбутніх вчителів початкової школи у педагогічній теорії та практиці;

– уточнити співвідношення між поняттями «готовність до дистанційного навчання» та «компетентність у дистанційному навчанні»;

– розробити та експериментально перевірити технологію використання інформаційно-комунікаційні технології для здійснення дистанційного навчання майбутніх вчителів початкової школи.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх вчителів початкової школи.

Предмет дослідження – технологія використання інформаційно-комунікаційних технологій для здійснення дистанційного навчання майбутніх вчителів початкової школи.

Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні, що використання інформаційно-комунікаційних технологій для здійснення дистанційного навчання майбутніх вчителів початкової школи буде результативним, якщо науково обґрунтувати, розробити та впровадити у процес професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи технологію формування інформаційної компетентності здійснення дистанційного навчання, у якій зміст, методи, засоби і форми навчання будуть підпорядковані поетапному формуванню компетентнісних і психологічних компонент готовності.

Для розв'язання завдань дослідження та перевірки висунутої гіпотези використовувалися такі *методи*:

– *теоретичні*: аналіз психолого-педагогічної літератури, здійснений з метою визначення стану розробленості досліджуваної проблеми, визначення напрямів дослідження й одержання вихідного матеріалу (теоретичні і практичні аспекти застосування дистанційного

навчання); системний аналіз, синтез, порівняння, узагальнення та моделювання – для визначення сутності, структури базових понять дослідження і їх уточнення («дистанційне навчання», «платформа е-навчання», «готовність до професійної діяльності», «педагогічна технологія»), а також для побудови моделі використання інформаційно-комунікаційних технологій для здійснення дистанційного навчання майбутніх вчителів початкової школи;

– *емпіричні*: педагогічний експеримент (констатувальний та формувальний) для отримання даних про сформованість досліджуваної компетентності, рівень педагогічного впливу розробленої моделі та результативність її впровадження; анкетування, діагностичні контрольні роботи – для визначення рівня знань та умінь студентів (компетентнісна складова досліджуваної готовності); тести особистості – для одержання відомостей про відповідні характеристики студентів (психологічна складова досліджуваної проблеми);

– *математичної статистики* аналізу даних – для виявлення відсоткового відношення результатів експерименту та їх опису шляхом побудови гістограм.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що на основі розробленої технології використання інформаційно-комунікаційних технологій для здійснення дистанційного навчання майбутніх вчителів початкової школи у вищому педагогічному навчальному закладі підвищується ефективність їхньої навчальної діяльності.

Ідеї і висновки магістерського дослідження можуть бути використані у процесі розроблення навчальних курсів з підготовки вчителів початкових класів, спецкурсів для студентів вищих педагогічних навчальних закладів, методичних рекомендацій для вчителів загальноосвітніх шкіл.

Експериментальна база. Дослідно-експериментальна робота проводилася автором на базі Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка протягом 2017 – 2018 навчального року.

Всього експериментом було охоплено 40 студентів факультету початкової освіти.

Апробація дослідження. Результати дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри теорії початкового навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (2014 – 2015 рр.) та на форумі Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Неперервна педагогічна освіта: стан, проблеми, перспективи».

Публікації. Основні положення та результати дослідно-експериментальної роботи висвітлено у збірнику матеріалів і тез Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Неперервна педагогічна освіта: стан, проблеми, перспективи».

Структура дослідження. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, додатків (2 сторінки) та списку використаних літературних джерел (71 найменування).

Повний обсяг роботи – 97 сторінок. Дослідження містить 24 таблиці та 12 рисунків.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного теоретичного пошуку та дослідно-експериментальної роботи дають можливість зробити такі висновки і рекомендації:

1. Аналіз стану дослідженості проблеми у педагогічній теорії і практиці дозволив зробити висновок про повсюдне використання дистанційного навчання у зарубіжних країнах та активні спроби багатьох вищих навчальних закладів України використовувати його функціональні можливості. Гальмівним моментом впровадження дистанційного навчання тривалий час була відсутність нормативної бази щодо його статусу в межах нашої країни. У 2018 році Положенням про дистанційне навчання визначено, що навчання у закладах освіти за дистанційною формою передбачає отримання випускниками документів державного зразка про відповідний освітній або освітньо-кваліфікаційний рівень.

Узагальнено підходи до визначення основних понять дистанційного навчання, зокрема виявлено, що екстернальний підхід трактує його як форму організації навчання і зосереджений на зовнішніх проявах, а інтернальний – як окрему систему і акцентує увагу на внутрішніх процесах.

Виявлено дублювання українських термінів, що стосуються використання систем дистанційного навчання англійськими, що породжує синонімію термінологічного апарату. Вважаємо, що використання в україномовних роботах американського терміну LMS (англійського терміну VLE) є опціональним, а застосування термінів «платформа електронного навчання» і «система дистанційного навчання» є пріоритетним.

Встановлено, що розвиток дистанційного навчання пов'язаний з еволюцією його засобів, зокрема використанням мережевих, адаптивних, хмарних інформаційних технологій, а також систем, що базуються на концепції «коннективізму» і використанні персональних навчальних середовищ.

З'ясовано, що обрана проблема не слугувала предметом спеціальних педагогічних досліджень, що вказує на правильність вибору напрямку дослідження.

2. З метою термінологічного уточнення здійснено узагальнення та інтеграцію підходів до взаємовідношення понять «готовність» і «компетентність», виокремлено психологічний підхід (готовність включає компетентність), суб'єктно-діяльнісний (компетентність включає готовність) і функціональний (компетентність – це готовність включитись в діяльність). Доведено доцільність врахування у даному дослідженні психологічного підходу і на його основі запропоновано визначення змісту готовності до здійснення дистанційного навчання, що включає компетентність (знанняву, вмінняву і поведінкову) і психологічну готовність (інтелектуально-пізнавальну, мотиваційну і операційно-діялісну). Підкреслено взаємопроникаючу сутність взаємодії цих компонентів і необхідність об'єднання їх змістовно-структурних характеристик у процесі формування інтегральної готовності.

3. На основі інтегративно-синергетичного підходу до поняття педагогічної технології спроектовано модель технології формування досліджуваної готовності. Обгрунтовано доцільність використання інтегративно-синергетичної моделі педагогічної технології у якості базової та здійснено її доповнення шляхом представлення методичної системи у вигляді просторових підсистем: теоретико-методичної (надбудови) і конкретно-методичної (практичної основи). Це дозволило врахувати в авторській моделі динаміку відношень між компонентами педагогічної технології, та інтерпретувати класичне теоретичне уявлення про педагогічну технологію на рівні врахування умов впровадження та методичних особливостей.

Запропоновано визначення дистанційного навчання: «дистанційне навчання – це підсистема інтегративно-синергетичної моделі педагогічної технології, яка забезпечує інтерактивну взаємодію суб'єктів навчання незалежно від їх розташування у просторі і часі із максимальним використанням сучасних електронних засобів навчання».

На основі загальних вимог до поняття «методична система» розглянуто дистанційний курс «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті та науці» на основі платформи електронного навчання Moodle.

На основі аналізу результатів педагогічного експерименту доведено результативність розробленої технології формування ІКТ компетентності майбутніх вчителів початкової школи до здійснення дистанційного навчання. Отримано експериментальні дані, інтерпретація яких вказує на істотні позитивні зміни у формуванні компетентнісної і психологічної складових готовності до здійснення дистанційного навчання. Підтверджено, що спроектована технологія може бути впроваджена у навчально-виховний процес вищих навчальних закладів.

Проведене дослідження не претендує на вичерпне розв'язання всього спектру проблем, пов'язаних із формуванням готовності майбутніх вчителів початкової школи до здійснення дистанційного навчання. Перспективи подальших досліджень передбачають поглиблений теоретико-методичний аналіз проектування дистанційних навчально-методичних комплексів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреев А. А. Дистанционное обучение: сущность, технология, организация / А. А. Андреев, В. И. Солдаткин. – М: МССИ, 1999. – 196 с.
2. Артемов В. Ю. До питання категорій професійної зрілості, компетентності та готовності [Електронний ресурс] / В. Ю. Артемов. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/NiO/2010_9/2.../Artem.htm. - Назва з екрану.
3. Бендерець Н. М. Обґрунтування вибору програмної платформи реалізації системи дистанційного навчання / Н. М. Бендерець // Вища освіта України: тематич. випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». – 2009. – № 3 (дод. 1). – С. 331 – 335.
4. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія / В. Ю. Биков. – К.: Атіка, 2009. – 684 с.
5. Бодненко Д.М. Підготовка викладачів вищого навчального закладу до здійснення дистанційного навчання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти»/ Д.М. Бодненко – К.:, 2008. – 24 с.
6. Бондар В. І. Дидактика / В. І. Бондар. – К.: Либідь, 2005. – 264 с.
7. Бережи поставу та зір змолоду! [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/inf9klas/tehnika-bezpeki>
8. Буркіна Н. В. Проектування методичної системи дистанційного навчання математики у вищих навчальних закладах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійного навчання» / Н. В. Буркіна. – Черкаси, 2009. – 23 с.
9. Гавриш І. В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійного навчання»/ І. В. Гавриш . – Луганськ, 2006. – 46 с.

10. Галузева Концепція розвитку неперервної педагогічної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/img/zstored/files/nmon_%201176_14082013.doc

11. Гейко Ю. В. Готовність і компетентність: визначення і взаємовідношення / Ю. В. Гейко // Проблеми освіти. – 2012. – № 63. – С. 60 – 68.

12. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.

13. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методологіч. поради молодим науковцям / С. У. Гончаренко. – Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. – 278 с.

14. Григорчук Т. В. Педагогічні засади проектування мультимедійного методичного комплексу з маркетингу для дистанційного навчання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійного навчання» / Т. В. Григорчук. – К., 2010. – 22 с.

15. Гуржій А. ІТ-готовність вчителів іноземних мов: методологія. Теорія. Технології: навч. посіб. / А. Гуржій, Л. Карташова, В. Лапінський. – К., 2013. – 230 с.

16. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/images/files/doshkilnacerednya/serednya/derzh-standart/derj_standart_pochatk_new.doc

17. Дистанционное обучение: теория и практика / [В. И. Гриценко, С. П. Кудрявцева, В. В. Колос, Е. В. Веренич]. – К.: Наукова думка, 2004. – 375 с.

18. Дистанційне навчання: психологічні засади: монографія / [М.Л. Смульсон, Ю. І. Машбиць, М. І. Жалдак та ін.]; за ред. М. Л. Смульсон. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2012. – 240 с.

19. Дьяченко М. И. Психология высшей школы: учебное пособие для вузов / М. И. Дьяченко, Л. А. Кандыбович. – 2-е изд., перераб. и доп. – Мн.: БГУ, 1981. – 383 с.

20. Енциклопедія освіти / АПН України; [гол. ред. В. Г. Кремінь]. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

21. Жалдак М. І. Гуманітарний потенціал іноформатизації навчального процесу / М. І. Жалдак // Проблеми інформаційної освіти: зб. наук. праць. – К.: УДПУ, 1994. – С. 3 – 20.

22. Жевакіна Н. В. Педагогічні умови організації дистанційного навчання студентів гуманітарних спеціальностей у педагогічному університеті: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійного навчання» / Н. В. Жевакіна. – Луганськ, 2009. – 22 с.

23. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Відділ сучасних мов. – Страсбург, 2001.

24. Зайченко І. В. Педагогіка: навч. посіб. [для студентів вищих педагогічних навчальних закладів] / І. В. Зайченко. – 2-е вид. – К.: Освіта України, КНТ, 2008. – 528 с.

25. Засоби інформаційно-комунікаційних технологій єдиного інформаційного простору системи освіти України: монографія / [В. В. Лапінський, А. Ю. Пилипчук, М. П. Шишкіна та ін.]; за наук. ред. проф. В. Ю. Бикова – К.: Педагогічна думка, 2010. – 160 с.

26. Іващенко М. В. Формування готовності студентів вищих педагогічних навчальних закладів до діяльності тьютора: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійного навчання» / М. В. Іващенко – Харків, 2011. – 21 с.

27. Карташова Л. А. Система навчання інформаційних технологій майбутніх вчителів суспільно-гуманітарних дисциплін: монографія / Л. А. Карташова. – Луцьк: Волиньполіграф, 2011. – 264 с.

28. Козлакова Г. О. Інформаційно-програмне забезпечення дистанційної освіти: зарубіжний і вітчизняний досвід: монографія / Г. О. Козлакова. – К.: Просвіта, 2002. – 230 с.

29. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. – К., 2000. – 12 с.

30. Кравцов Г.М. Дослідження впливу якості електронних освітніх ресурсів на якість освітніх послуг з використанням дистанційних технологій навчання / Г.М.Кравцов, М.О.Вінник, Ю.Г.Тарасіч // Інформаційні технології в освіті. – 2013. – № 16. – С. 83 – 94.

31. Кравцов Г.М., Тарасіч Ю.Г. Сучасний стан дистанційного навчання у ВНЗ України/ Г.М. Кравцов, Ю.Г. Тарасіч// Матеріали другої міжнародної науково-практичної конференції «проблеми теорії та практики дистанційної та електронної освіти». – 2013. – С. 50 – 54.

32. Кухаренко В. М. Дистанційне навчання. Енциклопедичне видання: навч.-метод. посіб / В. М. Кухаренко. – К.: ТОВ Редакція «Комп'ютер», 2007. – 128 с.

33. Кухаренко В. М. Проблеми проведення масових відкритих дистанційних курсів у СНД / В. М. Кухаренко // Хмарні технології в освіті : матеріали Всеукраїнського наук.-методич. Інтернет-семінару Кривий Ріг – Київ – Черкаси – Харків, (21 грудня 2012 р.). – Кривий Ріг : Видавничий відділ КМІ, 2012. – С. 55 – 57.

34. Левшин М. М. Інноваційні грані педагогічного моделювання / М. М. Левшин // Вища освіта України: тематич. випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». – 2009. – С. 70 – 75.

35. Левшин М. М. Інтегративно-синергетична модель проектування особистісно орієнтованих технологій навчання і виховання / М. М. Левшин // Вища освіта України. – 2004. – № 1. – С. 36 – 40.

36. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность / А. Н. Леонтьев. – М.: Политиздат, 1975. – 304 с.

37. Лодатко Є. О. Моделювання рівнів інтерпретації дидактичної системи [Електронний ресурс] / Є. О. Лодатко. – Режим доступу: <http://www.narodnaosvita.kiev.ua/vupysku/6/statti/2lodatko/lodatko.htm>. – Назва з екрану.

38. Луговий В. І. Компетентності і компетенції: поняттєво-термінологічний дискурс / В. І. Луговий // Вища освіта України: тематич.

випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології» . – 2009. – №3 (дод. 1). – С. 8 – 14.

39. Лукін В.Є. Методика застосування засобів дистанційного навчання у процесі вивчення військово-технічних дисциплін: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання (технічні дисципліни)» / В.Є. Лукін –Харків, 2009. – 17 с.

40. Муковіз О. П. Методика роботи в системі Moodle / О. П. Муковіз // Комп'ютер у школі і сім'ї. – 2007. – № 7. – С.11 – 14.

41. Муковіз О.П. Вимоги до вчителя початкової школи у процесі дистанційного навчання / О.П. Муковіз // Збірник наукових праць «Педагогічна освіта: теорія і практика». – Кам'янець-Подільський: ПП Зволейко Д.Г., 2014. – Випуск 16. – С. 320 – 325.

42. Муковіз О.П. Навчальна дисципліна «Основи дистанційного навчання у початковій освіті» як складова системи неперервної освіти вчителів початкової школи / О.П. Муковіз // Інформаційні технології в освіті: Збірник наукових праць. – Херсон: ХДУ, 2014. – № 20. – С. 66 – 73.

43. Муковіз О.П. Про деякі форми та методи організації дистанційного навчання у системі неперервної освіти вчителів початкової школи / О.П. Муковіз // Вища освіта України № 3 (додаток 2). Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології» – 2014. – Т. 3. – С. 165 – 170.

44. Муковіз О.П. Система управління дистанційним навчанням у неперервній освіті вчителів початкової школи / О.П. Муковіз // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. – Вип. 25. – С. 92 – 99.

45. Навчально-науковий інститут заочно-дистанційного навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dist.nuwm.rv.ua/education/mail/vidguk.jsp>. – Назва з екрану.

46. Національний освітній глосарій: вища освіта / М-во освіти і науки України, НАПН України; [авт.-уклад.: І.І. Бабин, Я.Я. Болубаш, А. А. Гармаш та ін.; за ред. Д. В. Табачника, В. Г. Кременя]. – К. : Плеяди, 2011. – 100 с.

47. Олексенко В.М. Теоретичні і методичні засади реалізації інноваційних технологій у підготовці майбутніх фахівців інженерних спеціальностей: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / В.М. Олексенко – К., 2008. – 44 с.

48. Олійник В. В. Дистанційна освіта за кордоном та в Україні: стислий аналітичний огляд / В. В. Олійник. – К.: ЦППО, 2001. – 48 с.

49. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. Л. Ортинський. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.

50. Особистісно орієнтовані технології навчання і виховання у вищих навчальних закладах: колективна монографія / [В. Андрущенко, Н. Дівінська, Б. Корольов та ін.]; за загальною редакцією В. П. Андрущенка, В. І. Лугового. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 256 с.

51. Педагогіка вищої школи / [В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, І. С. Волощук та ін.]; за ред. В. Г. Кременя, В. П. Андрущенка, В. І. Лугового. – К.: Педагогічна думка. – 2008. – 256 с.

52. Полат Е. С. Теория и практика дистанционного обучения: учеб. пособие [для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева; [под ред. Е. С. Полат]. – М.: Академия, 2004. – 416 с.

53. Положення «Про дистанційне навчання»: наказ М-ва освіти і науки України від 25.04.2013 № 466 [Електронний ресурс] / МОН України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>. – Назва з екрану.

54. Положення про атестацію електронного навчального курсу на рівні ВНЗ та МОН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mon.gov.ua/images/gr/obg/2010/08_06_10.pdf

55. Полозенко О. В. Психологічні детермінанти готовності майбутніх фахівців аграрної галузі до професійної діяльності [Електронний ресурс] / О.В. Полозенко. – Режим доступу: http://elibrary.nubip.edu.ua/996430.Polozenko_St_NUBiP.doc.pdf. – Назва з екрану.

56. Постанова Про Державну національну програму «Освіта» (Україна XXI століття) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/896-93-п>

57. Психолого-педагогічні засади проектування інноваційних технологій викладання у вищій школі: монографія / [В. Луговий, М. Левшин, О. Бондаренко та ін.]; за заг. ред. В. П. Андрущенко, В. І. Лугового. – К.: Педагогічна думка, 2011. – 260 с.

58. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи / О. Я. Савченко. – К.: Абрис, 1997. – 416 с.

59. Сенько Ю. В. Гуманитарные основы педагогического образования: курс лекций: [учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений] / Ю. В. Сенько. – М.: Академия, 2000. – 240 с.

60. Сисоєва С.О. Концепція педагогічної технології / С. О. Сисоєва // Педагогічний процес: теорія і практика: зб. наук. праць. – 2002. – Вип. 2. – С. 105 – 113.

61. Сластенин В. А. Педагогика: учеб. пособие [для студ. высш. пед. учеб. заведений] / В. А. Сластенин, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов; под ред. В. А. Сластенина. – М.: Академия, 2002. – 576 с.

62. Смирнова-Трибульська Є.М. Теоретико-методичні основи формування інформатичних компетентностей вчителів природничих дисциплін у галузі дистанційного навчання: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання (інформатика)» / Є.М. Смирнова-Трибульська – Луганськ, 2011. – 23 с.

63. Стефаненко П.В. Теоретичні і методичні засади дистанційного навчання у вищій школі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед.

наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / П.В. Стефаненко –К.:, 2002. – 40 с.

64. Сучасний стан і світові тенденції розвитку дистанційної освіти (інформаційно-аналітичні матеріали) / [за ред. П. М. Таланчука]. – К.: Університет «Україна», 2010. – 470 с.

65. Таланова Ж. В. Докторська підготовка у світі та Україні: монографія / Ж. В. Таланова. – К.: Міленіум, 2010. – 476 с.

66. Технологія створення електронного курсу: навч. посібник / [В. Ю. Биков, В. М. Кухаренко, Н. Г. Сиротенко та ін.]; за ред. В. Ю. Бикова, В. М. Кухаренка. – К.: Мілленіум, 2008. – 324 с.

67. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Т. І. Туркот. – К.: Кондор, 2011. – 628 с.

68. Указ Президента Про Національну доктрину розвитку освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>

69. Фіцула М.М. Педагогіка: навч. посіб. [для студ. вищ. педагогіч. закл. освіти] / М.М. Фіцула. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. – 232 с.

70. Франчук В. М. Використання хмарних технологій у ВНЗ. Служби Google / В. М. Франчук // Хмарні технології в освіті : матеріали Всеукр. наук.-методич. Інтернет-семінару, (Кривий Ріг – Київ – Черкаси – Харків, 21 грудня 2012 р.). – Кривий Ріг : КМІ, 2012. – С. 99 – 101.

71. Шуневич Б. І. Організація дистанційного навчання іноземним мов в освітніх закладах України: навч. посіб. / Б. І. Шуневич. – Львів: Ставропігон, 2006. – 206 с.